

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ДЛЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТІРУ

*Силадій І.М., докторант,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
Київ, Україна
tmpp@ukr.net*

Здійснення особистісно-орієнтованої професійної освіти допускає, насамперед, переосмислення її функцій і визначення найбільш пріоритетних. Освіта є специфічною духовною сферою, найважливіша функція якої полягає у становленні людини як соціальної істоти. Соціалізація є процесом та результатом залучення людей у систему соціальних відносин, соціокультурну діяльність задля засвоєння та відтворення ними соціального досвіду. Соціалізація допускає не тільки адаптацію до соціальних умов, а й активну діяльність людини для її перетворення. Ведучим механізмом соціалізації в сучасних умовах є самовизначення. Професійна освіта покликана допомогти викладачеві самовизначитися в навколишньому світі; у системі суспільних норм та цінностей, у політичному житті суспільства; здійснити професійний вибір для самоудосконалення та самореалізації. Таким чином, занурення викладачів у соціокультурне середовище диктує певні вимоги до змісту їх професійної освіти.

Професіоналізацію необхідно розглядати як складову частину соціалізації. Це процес і результат становлення викладача як професіонала, залучення її в систему професійних відносин і професійну діяльність. Вона допускає активну спрямованість освіти на визначення і прийняття студентом цінностей і змістів професійної діяльності, усвідомлення себе суб'єктом даної діяльності, проектування цілей свого професійного розвитку і кар'єри, оволодіння способами їхнього досягнення. Професійна соціалізація потребує певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому функціонувати як повноправному члену трудового колективу, демонструючи професійну майстерність. Професійна майстерність, з одного боку, не може бути зведена до одного лише володіння професійними технологіями, вона неодмінно повинна містити в собі і володіння з боку професіоналу рядом професійно важливих особистісних якостей, що забезпечують здатність індивіда до оволодіння професій, до здійснення продуктивної професійної діяльності.

Під професійною майстерністю ми розуміємо володіння комплексом продуктивних технологій професійної діяльності на підставі розвинутих професійно-важливих особистісних якостей, що забезпечують здатності викладачів до здійснення продуктивної професійної діяльності і прагнення до професійного самовдосконалення. Таким чином, професійна кваліфікація, на нашу думку, містить у собі професійну майстерність і професійну соціалізацію. Таке вирішення питання про суть професійної кваліфікації визначає два стрижневих напрямки формування професійної майстерності. По-перше, це

формування загальної компетентності викладачів у всій сукупності їх індивідуальних якостей і особливостей, по-друге, формування професійної компетентності, що згодом стане засобом і змістом його професійної діяльності.

Зміст для першого напрямку повинен черпатися у колі «людинознавчих» дисциплін: педагогіці, психології, соціології і т.д., але в екологічній кризі й у рамках гуманізації освіти. На думку А. Орлова, необхідно особливу увагу приділити «психологізації освіти» «з метою істотного підвищення рівня психологічної культури» (А. Орлов). Зміст навчання в другому напрямку допускає як широку загальнокультурну орієнтацію викладача в професійному напрямку, так і поглиблене вивчення конкретної галузі знання, що відповідає його професійній спеціалізації. Суть професійної освіти повинна бути орієнтована на формування професійної готовності викладача до включення в професійну діяльність та наступний професійний ріст, структурне і змістовне розкриття професійної готовності дозволить, як нам уявляється, визначити у всім різноманітті взаємозв'язків елементи структури і змісту підготовки викладачів у ЗВО та роль їх майстерності, що дозволить вирішити як теоретичні, так і методичні питання, пов'язані з формуванням конкретної програми підготовки.

Професійна готовність викладачів до включення у виробничі відносини уявляється нам трикомпонентною системою. Компонентами цієї системи є сформована професійна свідомість, сформована професійна компетентність, володіння методикою, що в свою чергу неоднорідні за складом. У професійній свідомості викладачів умовно можна виділити три комплекси уявлень: про себе як викладача, про професійну діяльність, про підлеглих. Комплекс уявлень про себе як викладача складається на основі професійної діяльності у взаємодії зі сформованою в індивіда Я-концепцією, а також зі сформованим у нього професійним ідеалом – самооцінка реалістичності професійного ідеалу, рівня домагання до особистісних якостей викладачів. Комплекс уявлень викладача про професійну діяльність: про її цілі, зміст, суспільне значення, засоби, методи, організаційні форми. Основу для його формування у викладачів складають власне професійні знання (технологія і техніка спеціальності). Комплекс уявлень викладачів про учасників освітнього процесу. Основою цього комплексу уявлень є комунікативні здібності викладачів, соціальна культура, володіння технікою спілкування. Кожний з цих комплексів уявлень тісно пов'язаний із двома іншими і формується в єдності взаємодій з ними. Другим системотворчим елементом готовності викладачів до професійної діяльності є формування компетентностей, зокрема професійної.

Третім системотворчим елементом професійної готовності викладачів до включення в професійну діяльність ми вважаємо його вміння володіти «інструментарієм» професійної майстерності. Це вміння, що дозволяють фахівцю в безпосередній взаємодії у виробничому колективі з забезпечувати впорядковану сукупність дій.

Інструментарій включає комунікацію і методику професійної діяльності. Володіння технікою спілкування означає вміння правильно і зрозуміло говорити, управляти своїм зовнішнім виглядом (емоції й увага), володіти соціальною перцепцією. Володіння методикою професійної діяльності означає вміння користуватися в її процесі інноваційні форми, методи та прийоми.

Професійна підготовка включає поняття «розвиток». Категорія розвитку фігурує в педагогіці в двох планах як соціально-історичний розвиток освіти і педагогічних концепцій чому відповідає історія педагогіки, як індивідуальний розвиток викладача, чому відповідає онтопедагогіка.

Розвиток є загальною властивістю, характерною природі і суспільству в цілому, кожної окремої людини. Під розвитком розуміється процес послідовних, необоротних внутрішніх і зовнішніх змін, що характеризує перехід з одного стану в якісно інший, більш вироблений. Розвиток (прогресивний розвиток) характеризується творенням, рухом уперед, він протилежний розпаду, регресу, деградації

Інтерес до розвитку викладача з'явився разом з виникненням філософської думки. Самі загальні питання про природу розвитку, його цілі, виховання особистості, визначення місця викладача в житті обговорювалися вже в Древній Греції (Сократ, Арістотель, Демокріт та ін.) Саме тут виникла ідея всебічного розвитку викладачів як поєднання розумових і фізичних сил викладача що включає розумовий, естетичний, моральний і фізичний розвиток. Яскраві судження про природу дитини, мету, шляхи і засоби її розвитку залишили мислителі епохи Відродження (Вітторіно де Фельтре, Ф. Рабле), англійський філософ Дж. Локк, французькі просвітителі 18 століття (К.А. Гельвецій, Д. Дідро, ж-ж. Руссо) і багато інших. Підхід до розвитку був глобальним, у відомій мірі цілісним, однак він йшов швидше на рівні інтуїції, без опори на серйозне вивчення даного явища, а тим більше без визначення його механізмів. Глибоку філософську розробку ідея розвитку одержала в німецькій класичній філософії, особливо в Гегеля, який будував діалектику як навчання про загальний розвиток духу. Великий поворот у дослідженні проблеми розвитку пов'язаний з виникненням педагогіки і психології як самостійних дисциплін. Вивчається роль виховання і навчання, співвідношення біологічних і соціальних факторів у розвитку викладача, роль суспільного і природного в розвитку особистості. В західній психології на початку 20 століття здобувають поширення біхевіоризм (Е. Торндайк), прагматична педагогіка (Д. Дьюї), психоаналітичне навчання З. Фрейда й інші теорії розвитку. Заснована американським психологом Ст. Холлом, як самостійна наукова дисципліна. Оформляється в Російській Федерації педологія. Поєднуючи педагогів, психологів, дефектологів, лікарів (М.Я. Басів, В.М. Бехтерев, П.П. Блонський, Л.С. Виготський, А.С. Грибоєдов, В.П.Кашенко, С.С. Моложавий, та ін.), педологія прагнула знайти цілісний підхід до вивчення дитини. А.Б. Залкінд вважав, що «педологія – це наука про людську особистість, яка розвивається про зростаючий людський організм в умовах навколишнього середовища». Незважаючи на відсутність єдиних формулювань,

головним завданням нової науки про дитину- педології – педологи вважали вивченням дитинства, розвитку викладача в цей унікальний період життя. Після розгрому педології вітчизняна педагогіка розглядає розвиток з діалектико матеріалістичної точки зору як складний процес, пов'язаний із глибокими й істотними перетвореннями з переходом кількісних змін в якісні, які характеризуються новими проявами наявних раніше властивостей. Метою виховання проголошується всебічний і гармонійний розвиток особистості, яка поєднає у собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ з ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОЛОГІЧНА ПАТОЛОГІЯ ТА ГІГІЄНА»

*Усенко О.В., к.б.н., доц.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Харків, Україна
elenausenko15@gmail.com*

Навчальна дисципліна «Екологічна патологія і гігієна» відноситься до циклу професійної та практичної підготовки для здобувачів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»

Фізичні, хімічні та біологічні фактори навколишнього середовища можуть мати негативні наслідки на для здоров'я населення

Магістри спеціальності 101 «Екологія» повинні вміти використовувати знання про фактори навколишнього середовища, що можуть бути причиною розвитку патологічних процесів в організмі людини, та способи попередження їх дії, приймати правильні рішення з проблемних завдань здоров'я людини та охорони навколишнього середовища.

Метою дисципліни є підготовка фахівця до виконання професійних обов'язків, рішення професійних завдань, користуючись знаннями профільної галузі фізіологічних особливостей організму людини в умовах впливу фізичного, хімічного та біологічного забруднення навколишнього середовища.

Предметом навчальної дисципліни «Екологічна патологія і гігієна» є фактори навколишнього середовища, що можуть мати негативні наслідки для здоров'я населення.

Практичні роботи призначені для формування у студентів знань, вмінь і уявлень про фактори навколишнього середовища, що можуть бути причиною розвитку патологічних процесів в організмі людини, та способи попередження їх дії.

Метою заняття «Гігієнічна оцінка мікроклімату в приміщенні» є оволодіти методикою гігієнічної оцінки мікроклімату приміщень, засвоїти методи визначення температуро-волого режиму, швидкості та напрямку руху повітря у